

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00495655
Ons Kenmerk : ODH-2017-00105050
Datum : 12 OKT. 2017

Beschikking soortenbescherming Wet natuurbescherming

Onderwerp

Op 7 september 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Herstel- en inrichtingsmaatregelen Van Pallandtpolder' te Middelharnis, gelegen in de gemeente Goeree-Overflakkee. Het project betreft herinrichting ten behoeve van natuurherstel. Door achterstallig beheer is er veel opslag van struweel en bomen in het gebied ontstaan wat negatieve gevolgen heeft voor het leefgebied van de Noordse woelmuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- Artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 21 september 2017 tot en met 31 december 2017.

Besluit

Wij besluiten

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 6 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 7 september 2017 inclusief de nagezonden stukken van 2 oktober 2017 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
voor dezen,

ir. L.P. Klaassen
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden gedurende de uitvoering schriftelijk te melden aan de Afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, emailadres meldingWnb@ozhz.nl onder vermelding van Flora en Fauna (FF)
 - uiterlijk één week na het beëindigen van de werkzaamheden de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen.
2. De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. De voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. Aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. De uit te voeren werkzaamheden;
 - d. De periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. De mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. De momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

4. De ontheffinghouder dient, met in achtneming van voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3 en Bijlage 1 (ecologisch werkprotocol) van het rapport 'Activiteitenplan Van Pallandtpolder te Middelharnis' (E.C.O. Logisch, 7-9-2017) en zoals is aangevuld in de memo 'Ontheffingsaanvraag Nbw toelichting vragen' (Antea Group, 3 oktober 2017).
5. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de Noordse woelmuis.
6. Uiterlijk 1 maand na verlening van voorliggend besluit dient een werkplan betreffende het reguliere maaibeheer ter goedkeuring te worden voorgelegd aan onze dienst.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 7 september 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Herstel- en inrichtingsmaatregelen Van Pallandtpolder' te Middelharnis, gelegen in de gemeente Goeree-Overflakkee. Het project betreft herinrichting ten behoeve van natuurherstel. Door achterstallig beheer is er veel opslag van struweel en bomen in het gebied ontstaan wat negatieve gevolgen heeft voor het leefgebied van de Noordse woelmuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- Artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 21 september 2017 tot en met 31 december 2017.

Bij de aanvraag zijn de volgende documenten gevoegd:

- Activiteitenplan Van Pallandtpolder te Middelharnis, E.C.O.Logisch, 7-9-2017;
- Quicksan Van Pallandtpolder Middelharnis, E.C.O. Logisch, 20-7-2017;
- Memo (incl. bijlagen): Ontheffingsaanvraag Nbw toelichting vragen, Antea Group, 3 oktober 2017
- Overzichtskaart uitkijkpunten, kaartnummer 417974-S-2, Antea Group, 22 augustus 2017.

Procedure

De procedure van artikel 5.1, eerste lid, Wnb is toegepast op deze beschikking.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag om ontheffing voor de Noordse woelmuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering natuurwetgeving Zuid-Holland.

De Noordse woelmuis betreft een van nature in Nederland in het wild levende soort genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn:

- opzettelijk te doden;
- opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aan de orde is en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Aangevraagde activiteit

De Provincie Zuid-Holland is voornemens herstel- en inrichtingsmaatregelen uit te voeren in de Van Pallandtpolder te Middelharnis. Dit gebied is in 2004 ingericht met beheerdoeltype "Moeras", passende binnen de doelstellingen van het Programma Deltanatuur. Doordat beheerwerkzaamheden in het verleden onvoldoende zijn uitgevoerd, heeft zich in het gebied spontaan opslag van wilg, els en appelbes ontwikkeld. Dit betekent een achteruitgang in kwaliteit van het leefgebied van de ter plaatse aanwezige Noordse

omgevingsdienst HAAGLANDEN

woelmuis. Om het habitat ten gunste van de Noordse woelmuis te behouden en te verbeteren, zal daarom omvorming van het gebied moeten plaatsvinden. De geplande werkzaamheden gaan gepaard met het verwijderen van bomen en opslag van struweel en het deels ontgraven (frezen) en maaien van het gebied om zowel droog als nat grasland te realiseren. Daarnaast zal er nieuw water worden gegraven en een bestaande vogelkijkhut worden verplaatst en beter toegankelijk gemaakt voor rolstoelgebruikers. De vrijkomende grond wordt verder verwerkt in twee te realiseren uitkijkpunten in het gebied.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de Noordse woelmuis tot een minimum te beperken worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 3 en bijlage 1 van Activiteitenplan en in de memo van 3 oktober 2017.

De voorgestelde maatregelen zijn kort samengevat als volgt:

- Het rooien van het aanwezige bos zal worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van algemene broedvogels, in de periode oktober – december 2017;
- Het rooien van struwelen in de nattere gedeelten (figuur 3, rood in Activiteitenplan) zal worden uitgevoerd in oktober 2017, buiten de kwetsbare perioden van de Noordse woelmuis;
- Leidend voor het de werkvolgorde is dat men werkt van de meest geschikte delen (optimale habitat) naar de minder geschikte delen (suboptimaal habitat; leefgebied) en minst geschikte delen (suboptimaal habitat; foerageergebied).
- Wat betreft de fasering van de werkzaamheden geldt verder dat de focus voor de uitvoering in oktober, buiten de gevoelige periode van de Noordse woelmuis, voornamelijk is gericht op het middenterrein van het projectgebied waar het optimale en suboptimale leefgebied gelegen is en waarbinnen vrijwel alle Noordse woelmuizen zijn gevangen. In oktober zullen daarom worden uitgevoerd: alle werkzaamheden die moeten plaatsvinden in het optimale habitat en zoveel mogelijk werkzaamheden in het suboptimale habitat. Verder worden in oktober die terreinen gemaaid (tot 10cm boven maaiveld) van delen waar in november werkzaamheden plaatsvinden zodat die gebieden minder aantrekkelijk zijn om te verblijven;
- Het rooien van het bos wordt uitgevoerd met materieel op rupsbanden dat ervoor zorgt dat er zo weinig mogelijk structuurbederf van de bodem optreedt. Ondergrondse delen worden verder niet uitgefreesd, maar verwijderd door deze met een kraan uit de bodem te trekken. Houtige delen worden versnipperd en afgevoerd voor het einde van het jaar. Stobben worden direct afgevoerd;
- Verdere bewerking van de bodem, zoals egalisatie, wordt tot een minimum beperkt;
- Struweel dat geïsoleerd in rietland groeit, wordt verwijderd zonder het rietland te verstoren. Wanneer dit niet mogelijk is wordt eerst het riet gemaaid op een hoogte van 10cm boven het maaiveld. Hierdoor wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de Noordse woelmuis door de werkzaamheden worden gedood;
- Het verwijderen van riet (donkeroranje in fig. 3 Activiteitenplan) wordt uitgevoerd in oktober 2017 buiten de gevoelige periode van de Noordse woelmuis. Hierbij wordt het riet gemaaid op een hoogte van 10cm boven het maaiveld. De werkzaamheden worden uitgevoerd in één werkrichting, namelijk van oost naar west;
- Een brede rietkraag over de hele lengte van het werkgebied (25m en plaatselijk meer) waarbinnen het optimale habitat van de Noordse woelmuis is gesitueerd (ca. 4 hectare, geel in fig. 3 Activiteitenplan) blijft behouden zodat er voldoende geschikt overwinterings- / en voortplantingsgebied overblijft;
- De voorgenoemde rietzone die behouden blijft in 2017 wordt in 2018 opgenomen in het reguliere maaibeheer waarbij het maaibeheer conform het Kennisdocument Noordse woelmuis op deze soort zal worden afgestemd;
- Op basis van de resultaten van het vangstonderzoek, is een te graven watergang verplaatst in westelijke richting naar (thans) suboptimaal leefgebied van de Noordse woelmuis zodat effecten tot een minimum worden beperkt en verbetering van het leefgebied wordt geoptimaliseerd;
- Terreindelen waar graaf- en freeswerkzaamheden plaatsvinden zullen een week voorafgaand aan deze werkzaamheden tot 10cm boven maaiveld worden afgemaaid waardoor passieve verplaatsing van de Noordse woelmuis plaatsvindt naar terreindelen welke vooralsnog ongemoeid blijven. Bij het realiseren

omgevingsdienst HAAGLANDEN

van nieuw water, worden de oevers van verder dermate flauw gerealiseerd, dat zich hier oevervegetatie en riet kan ontwikkelen. Hierdoor wordt het habitat van de Noordse woelmuis op langere termijn behouden;

- Een week voorafgaand aan de werkzaamheden in de oever en voorafgaand aan de realisatie van het pad ten behoeve van de te verplaatsen vogelkijkhut zal de vegetatie worden verwijderd. Hierdoor wordt de Noordse woelmuis in de gelegenheid gesteld het werkgebied te ontvluchten. Dit wordt uitgevoerd in oktober 2017, buiten de kwetsbare periode van de Noordse woelmuis;
- Aan de onderzijde van het talud bij het fietspad wordt een rijplatenbaan gelegd gedurende het gehele werk en haaks daarop worden aftakkingen gemaakt van rijplaten het gebied in, die alleen tijdelijk zijn.
- Het werk wordt uitgevoerd middels ecologische begeleiding en een ecologisch werkprotocol.

Hoewel voorgenoemde mitigerende maatregelen zorg dragen voor behoud van functionaliteiten binnen het plangebied, is het voorgenomen reguliere maaibeheer in 2018 onvoldoende gespecificeerd. Middels het gestelde in voorschrift 6 is daarom het uitvoeren van maaibeheer conform een goedgekeurd werkplan met inachtneming van het Kennisdocument Noordse woelmuis opgelegd in aanvulling op de in de aanvraag genoemde maatregelen.

Beoordeling functionaliteit verblijfplaatsen; staat van instandhouding

De Noordse woelmuis komt algemeen voor in de omgeving van het projectgebied (fig. 4 Activiteitenplan). De populatie in de Van Pallandtpolder betreft een metapopulatie en maakt deel uit van de populatie rondom het Haringvliet. Middels de gefaseerde werkuitvoering in tijd en ruimte, het sparen van 4 hectare aan geschikt rietland waarbinnen het optimale leefgebied van de Noordse woelmuis is gesitueerd alsmede de opgave van het project welke is gericht om het gebied in kwaliteit te verbeteren voor deze soort (o.a. vergroten wateroppervlak, oeverlengte, nat grasland) blijft de functionaliteit van het gebied voor zowel de korte als de lange termijn behouden. De gunstige staat van instandhouding wordt daarmee niet negatief beïnvloed.

Belangenonderbouwing

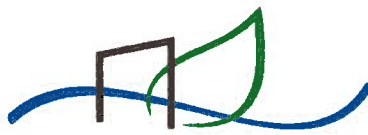
Ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'bescherming van flora en fauna'. Door houtige opslag en verstruweling is de kwaliteit van het leefgebied afgenomen. Het verder achterwege laten van beheer waardoor de successie wordt teruggezet leidt uiteindelijk tot het verdwijnen van de Noordse woelmuis. Door het uitvoeren van de werkzaamheden wordt het habitat van de Noordse woelmuis lokaal geoptimaliseerd, waardoor de aanwezige populatie kansen krijgt zich uit te breiden en is het behoud van deze populatie gegarandeerd. De effecten ten gevolge van de uit te voeren herstelmaatregelen zijn dan ook slechts tijdelijk van aard. Nadat deze zijn uitgevoerd, is het plangebied in zijn totaliteit meteen weer (meer) geschikt.

Gelet op het voorgaande en de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang "bescherming van Flora en fauna" voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op Noordse woelmuis die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden is geen bevredigend alternatief. Wanneer ervoor wordt gekozen geen ingreep uit te voeren, zal na verloop van tijd als gevolg van successie de Noordse woelmuis in delen van het terrein verdwijnen. Het uitvoeren van de ingreep in een andere periode dan oktober – december heeft tot gevolg dat er in de kwetsbare periode van de Noordse woelmuis en andere soorten gewerkt zou worden. De voorgestelde gefaseerde werkwijze in tijd en ruimte is daarmee het enige realistische alternatief.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de Noordse woelmuis zoveel mogelijk voorkomen. Er is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8 van de Wnb worden verleend.